

EU-Orientering

*LO-Kontoret i Bruxelles
nr. 1 – 18. februar 2003*

Irak-krise rammer EU-konventet

Irak-krisen stiller et stort spørgsmålstejn ved den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik i EU, som er et væsentligt punkt for det konvent, der forbereder en ny forfatningstraktat for EU

”Medlemsstaterne støtter aktivt og uforbeholdent Unionens fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik i en ånd af loyalitet og gensidig solidaritet. De afstår fra enhver handling, som strider mod unionens interesser, eller som kan skade dens effektivitet”.

Sådan hedder det i et udsagn til en forfatningstraktat, som præsidiat for det europæiske konvent lagde frem den 6. februar. Forslaget kom netop, som EU var mere splittet end nogensinde i spørgsmålet om et militært angreb på Irak, og otte nuværende og kommende EU-landes brev med støtte til USA.

Mandagens EU-topmøde om Irak satte kun et tyndt plaster på de sår, Irak-krisen har tilføjet EU's udenrigspolitik. Ganske vist nåede stats- og regeringslederne frem til enighed om en resolution om Irak, men resolutionen er ikke entydig. Det er stadig et åbent spørgsmål, om en krig mod Irak kræver et ja fra FN's sikkerhedsråd, selv om EU-landene nu ikke udelukker en krig og lægger et samlet hårdt pres på Irak. Og der er ikke enighed om, hvor lang frist Irak har til at samarbejde fuldt ud med FN's våbeninspektører.

- Det er afgørende, at vi ikke udelukker

nogen lovlig aktion, sagde statsminister Anders Fogh Rasmussen efter mødet. Men statsministeren afviste ikke, at der kunne være tvivl om, hvorvidt alle havde samme forståelse af, hvad den lovlige aktion var. For Anders Fogh Rasmussen var det en aktion, der havde FN's godkendelse. Men den britiske premierminister Tony Blair ville på sit pressemøde ikke svare på, hvorvidt FN's sikkerhedsråd under alle omstændigheder skulle støtte en krig.

Barnlige østlande

Den britiske udenrigsminister Jack Straw sagde efter udenrigsministrenes møde om eftermiddagen, at Storbritannien hele tiden havde ment, at den tidligere vedtagne FN-resolution 1441 var nok til at handle. Men han erkendte, at det var bedst med opbakning fra en ny resolution fra Sikkerhedsrådet.

Den tyske kansler Gerhard Schröder påpegede efter topmødet, at den rød-grønne tyske regering stadig var imod en krig, om end den var gået med til kompromiset om at lægge et pres på Irak, der ikke udelukkede anvendelsen af magt.

Den franske præsident, Jacques Chirac,

angreb de EU-lande heriblandt Danmark, der havde sendt støttebrevet til USA's præsident. Chirac tog næsten forskud på oplægget til Konventet om en fælles udenrigspolitik og var hård og yderst udiplomatisk i sin kritik af de ansøgerlande, der skrev under på støttebrevet.

Han advarede direkte landene mod at opføre sig, som om de allerede var medlemmer af EU.

- Når man er medlem af en familie, har man immervæk flere rettigheder, end når man beder om at komme ind og banker på døren, sagde den franske præsident. Han kaldte de tidligere kommunistiske lande for barnlige og mente, at deres adfærd kunne få indflydelse på deres fremtid. For regeringerne kunne få borgerne imod sig.

Den franske præsident så hellere, at ansøgerlandene holdt munden lukket. Formanden for Europa-Parlamentet, Pat Cox, afviste tirsdag at kommentere Chiracs anklager, men fandt, at ansøgerlandene måske havde skrevet under på brevet, fordi de var forvirrede.

- De kan have fulgt den normalt franske metode, sagde Pat Cox.

Spørgsmål om vilje

Diplomatiske kilder siger efter topmødet, at det endnu er usikkert, hvilken betyd-

ning Irak-krisen får for EU og forhandlingerne i Konventet om en ny forfatnings-traktat. Men det er klart, at krisen ikke har gjort det lettere, og at de, der ønsker en stram, fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, står svagere.

- Men det har jo også altid været sådan, at de store lande gør, hvad der passer dem. Og det bliver de nok ved med, siger en højtstående diplomat.

Belgiens tidligere premierminister Jean-Luc Dehaene, der er en af to næstformænd for konventet, var ikke overrasket over uenighed om sikkerheds- og udenrigspolitikken, da præsidiets lagde sit forslag frem. For EU har i dag ikke nogen fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik.

- Derfor er det absurd at lade sig overraske over, at der ikke er nogen fælles linje. Formanden for konventet, den tidligere franske præsident Valéry Giscard d'Estaing, mente imidlertid, at EU siden Maastricht-traktaten har haft principper for en fælles, solidarisk politik. Den var blot aldrig blevet overholdt. Konventet måtte nu finde frem til, om der var en fælles vilje til at føre en fælles udenrigspolitik.

- Og hvis viljen er der, hvordan skal mekanismen, der skaber politikken, så være, spurgte Giscard d'Estaing.

EU-konventet uenigt om socialt Europa

Konventets arbejdsgruppe om et socialt Europa går videre med en fælles politik end præsidiets forslag til en forfatningstraktat, men Storbritannien sætter klare grænser for, hvor langt et socialt Europa skal gå

Et stykke på vej, men så heller ikke længere.

Det er den klare britiske holdning til, hvor

langt EU skal bevæge sig i retning af et socialt Europa og fælles regler på arbejdsmarkedet. Den britiske regerings repræ-

sentant i Det Europæiske Konvents arbejdsgruppe om et socialt Europa, Peter Hain, satte klare grænser, da arbejdsgruppen lagde sin rapport frem for konventets 210 medlemmer og suppleanter. Forskelligheden i landene er styrken, mener Peter Hain.

De mest ivrige støtter af vidtgående regler var advaret på forhånd. Allerede i to skriftlige indlæg til arbejdsgruppen satte Peter Hain spørgsmålstegn ved, om EU's mange mål for arbejdsmarkedet og det sociale område nås bedst gennem regler.

- Fælles værdier og fælles mål behøver ikke nødvendigvis at medføre, at EU har kompetence eller lovgiver, skrev Peter Hain i et fælles indlæg med den spanske og estiske regerings repræsentanter. Forslaget fra arbejdsgruppen kom samme dag, som konventets præsidium lagde de første afsnit til en forfatningstraktat frem. Begge udspil tager EU værdier og mål op, men arbejdsgruppen går videre end præsidiets med værdier og mål.

På linje med præsidiets udspil taler arbejdsgruppen om, at EU bygger på værdier som menneskelig værdighed, retfærdighed og solidaritet, men udbygger værdierne med lighed og ligestilling mellem kønnene.

Præsidiets har kun ligestillingen som et af målene for EU. Arbejdsgruppen taler om ikke-diskrimination som et mål både når det gælder racemæssig og etnisk diskriminering, religiøs eller seksuel orientering, handicap eller aldersmæssigt.

Nej til fælles velfærdsstat

På en række andre punkter viste diskussionerne i arbejdsgruppen imidlertid, at EU-landene er vildt uenige, når det gælder regler for arbejdsmarkedet og det sociale område. Og her adskiller det britisk, spansk og estiske indlæg sig fra en række andre medlemmer af konventet.

I et fælles bidrag til arbejdsgruppen advarer trekløveret mod ideer om at skabe en fælles velfærdsstat. Det ville være et umuligt mål, selv hvis der var enighed om at skabe den. Og den enighed er der i sandhed ikke.

- Vi skulle i stedet se vore sociale systemers forskelligheder som kilden til styrke og ikke svaghed, skriver de tre regeringsrepræsentanter.

De går også imod et stort flertal i arbejdsgruppen på en række andre områder. Det gælder i spørgsmålet om øget brug af flertalsafgørelser, brugen af den åbne koordineringsmetode, som bygger på en læreproces frem for regler, og spørgsmålet om EU's kompetence.

De tre regeringsrepræsentanter hylder den åbne koordineringsmetode, fordi den koordinerer en politik frit og ikke tvinger nogen til at føre en politik gennem regler. En række medlemmer af konventet advarer mod en tendens til at bruge metoden på mange områder, fordi landene dermed blot kan gøre, som de vil og ikke skabe fremskridt.

Nej til lønpolitik i EU

En række medlemmer af arbejdsgruppen ønskede, at EU også kunne beskæftige sig med strejker, lockouter og lønforhold. Det kan EU ikke i den nuværende traktat. Og det skal EU fortsat ikke kunne, slog trekløveret allerede fast i sit indlæg. Det hører hjemme i de enkelte nationer ud fra de enkelte landes nationale love, traditioner og praksis. Peter Hain understregede i debatten på konventet, at der heller ikke kan pilles ved de områder af arbejdsmarkedet og socialpolitikken, der i dag kun kan afgøres ved enstemmighed.

Derimod støttede de tre regeringsrepræsentanter, at arbejdsmarkedets parter fortsat får mulighed for at forhandle

regler for arbejdsmarkedet.

De opfordrede arbejdsgiverne til at tage den sociale dialog med lønmodtagerne alvorligt, men sagde samtidig, at fagbevægelsen ikke må udnytte situationen - Fagbevægelsen må komme med nogle forsikringer for, at den ikke blot søger at få lovgivning ind af bagdøren, skrev den britiske, spanske og estiske regeringsrepræsentant i det fælles udspil. Konventets præsidium arbejder nu videre på forslaget til en forfatningstraktat og de afsnit, der berører de sociale forhold og arbejdsmarkedet.

EU-Parlamentet: Kom i gang - ikke blot flotte ord om job

Det er ikke nok med de flotte ord på topmøder, gode viljer og ønsker om flere job og EU's førende position i verden. Der skal handling bag ordene, lød det fra Europa-parlamentarikerne i en debat med det græske EU-formandskab og Kommissionen før næste måneds topmøde

Er det ikke bare smukke ord? Regeringer flytter ikke en brik. EU gør sig latterlig. Skal Lissabon-processen ikke være et flop, så må der være tidsplaner på vejen mod målene.

Kritikken var klar, da Europa-Parlamentet i sidste uge diskuterede beskæftigelse og den såkaldte Lissabon-proces med det græske EU-formandskab og formanden for EU-kommissionen, Romano Prodi. Parlamentet vedtog en resolution, der kræver en detaljeret vejviser til, hvordan EU-landene når de mål, som stats- og regeringslederne vedtog i den portugisiske hovedstad i foråret 2000.

Den såkaldte Lissabon-proces siger blandt andet, at EU skal være den mest konkurrencedygtige region i verden inden år 2010 og førende inden for den såkaldte videnøkonomi. Desuden skal arbejdsløsheden afskaffes og fattigdommen halveres. Beskæftigelsen skal øges, så 70 procent i den arbejdsdygtige alder har et job i år 2010, hvor kvinders beskæftigelse skal være oppe på 60 procent og de ældres, der i dag kun er på omkring 38 procent, skal

op på 50.

Flotte mål, men der skal handling bag ordene, mente parlamentarikerne. De afviste endnu flere prangende målsætninger på nye topmøder og krævede i stedet en klar køreplan for, hvordan EU vil nå de nuværende mål. Kommissionen må komme med tidsplaner for, hvor langt EU-toget skal være kommet i de enkelte år frem mod år 2010.

- Dertil kommer en kronologisk resultat-tavle for at sikre, at der fortsat sker fremskridt på alle områderne, hedder det i parlamentets resolution.

Den hollandske liberale Jules Maaten mente direkte, at EU gør sig latterlig, fordi EU-landenes regeringer ikke følger op på de målsætninger, de så flot vedtager, når de er samlet på topmøder. Men både den græske rådsformand Tasso Giannitsis og Romano Prodi afviste i debatten, at det står så sløjt til. EU-landene har skabt flere job trods økonomisk nedtur i verden og en generel usikkerhed, der svækker lysten til at investere. Men begge erkendte også, at politikken

halter. Prodi hæftede sig ved, at landene ikke investerer nok i forskning og uddannelse. De lever ikke til målsætningerne. På linje med parlamentarikerne opfordrede Prodi landene til at investere mere, så 3 pct. af bruttonationalproduktet går til forskning og udvikling.

Parlamentarikerne ønskede en bedre balance mellem den økonomiske udvikling og den sociale. Tasso Giannitsis var enig og påpegede, at det græske formandskab netop lægger vægt på balancen mellem økonomiske og sociale reformer. Nok skal det indre marked fungere bedre, liberaliseringerne fortsætte, den økonomiske koordinering styrkes og iværksætterånden fremmes, men balancen mellem den økonomiske udvikling, sociale samhørighed, beskæftigelsen og den regionale udvikling skal samtidig opretholdes.

- Vi finder, at den sociale del af Lissabonprocessen er en ligeså vigtig som de økonomiske reformer, sagde Tasso Giannitis. Hans Udo Bullmann fra parlamentets socialistiske gruppe mente, at forårets topmødet bliver det vanskeligste siden topmødet i Lissabon. Han angreb i den

forbindelse de rapporter også fra Kommissionen, der lægger op til, at folk skal blive længere på arbejdsmarkedet. Problemet med, at der bliver flere og flere ældre og færre til at betale deres pensioner er ikke så let at løse, mente Bullmann. - Det er flotte dokumentet om aldersfordelingen og oplæg til en aktiv alderdom. Folk får at vide, at efter 40 år på arbejdsmarkedet, så skal de blot arbejde videre som skifteholdsarbejdere. Men alle de, der skriver rapporterne, de ønsker jo blot gyldne håndtryk som 50-årige, sagde Bullmann.

Parlamentarikerne fremhæver i deres rapport også den rolle, arbejdsmarkedets parter spiller. Resolutionen opfordrer stats- og regeringslederne til at fjerne de sidste hindringer, så der for fremtiden bliver formelle sociale topmøder med parterne, før de egentlige EU-topmøder. Juridiske problemer plus modstand fra den italienske regering har hidtil blokeret for de formelle sociale topmøder. Ganske vist holdes der et socialt topmøde, før stats- og regeringsledernes topmøde, men det bliver uformelt.

Social dagsorden holder sporet

EU-kommissær Anna Diamantopoulou afviser med ny rapport, at Kommissionen ikke lever op til sit ansvar for beskæftigelsespolitikken. Hun finder, at der er en vejviser frem mod Lissabon-målene

Kommissionen har gjort sit. Vor sociale dagsorden holder sporet, men det kræver mere end en deltager til en tango. Det er EU-kommissær Anna Diamantopoulous opfattelse, efter den seneste kritik af tempoet i beskæftigelsespolitikken og moderniseringer af socialpolitikken i EU.

Hun retter skytset mod EU-landenes regeringer, erhvervslivet og fagbevægelsen for ikke at bakke op bag EU-politikken. Kommissionen følger således efter kommissærens mening den sociale dagsorden, stats- og regeringslederne vedtog på topmødet i Nice i december 2000. Men alene

kan Kommissionen ikke skabe flere job, mindske fattigdom og bane vejen for, at den såkaldte Lissabon-proces med klare mål for blandt andet beskæftigelsen bliver nået.

- Vor dagsorden holder. Men medlemsstaterne, erhvervslivet og fagbevægelserne er for træge med at vedtage de nødvendige reformer og gemmer sig bag hinanden, når det gælder målene i Lissabon-processen, sagde Anna Diamantopoulou, da Kommissionen i sidste uge offentliggjorde sin rapport om, hvordan det går med at omsætte den sociale dagsorden i praksis i landene.

Dermed mener den græske EU-kommissær, at Lissabon-målene er gene-

relle. Det hjælper ikke, at EU sætter som mål, at beskæftigelsen kommer op på 70 procent, og at fattigdommen halveres. De enkelte lande må følge trop med egne mål for, hvordan EU-målene nås.

- Så længe landene ikke sætter nationale mål, så risikerer de at underminere fremskridtene mod Lissabon-processens generelle mål, sagde Anna Diamantopoulou. Rapporten indgår i den stribe af rapporter, Kommissionen lægger frem før forårets topmøde i Bruxelles.

Rapporterne fastslår, at EU har skabt flere job i de senere år. Alene i 2001 og 2002 blev det til 2,5 millioner nye job, og Kommissionen venter, at landene skaber yderligere en halv million job i år.

Nyt trekløver i EU kræver bedre klima for industrien

De tre største lande i EU sender fælles brev til det græske EU-formandskab før EU-topmøde om vækst og beskæftigelse og kræver radikale ændringer, der støtter konkurrenceevnen i EU

Er Storbritannien på kollisionskurs med Frankrig og Tyskland i udenrigs- og sikkerhedspolitikken, så går det bedre med enigheden om de økonomiske problemer og synet på arbejdsmarkedspolitikken. Som optakt til næste måneds EU-topmøde har de tre landes regeringer fundet sammen i et fælles brev til den græske premierminister Konstantinos Simitis med en klar opfordring til at sætte fokus på konkurrenceevne, strukturreformer og moderniseringer og også bedre muligheder for beskæftigelse til alle.

Storbritanniens Tony Blair, den franske præsident Jacques Chirac og den tyske kansler Gerhard Schröder fremhæver i brevet, at industrien er en væsentlig nøgle til vækst og beskæftigelse og skal have bedre muligheder for at udvikle sig.

Industrien står i dag for en fjerdedel af det indre marked og tæller 45 millioner job. Den giver EU-landene et overskud over for den øvrige verden på 55 milliarder euro. Et venligt erhvervsklima over for industrien kan derfor skaffe flere arbejdspladser, hedder det i brevet, der finder, at topmødet skal komme med radikale forslag til handling på fire områder. Afskaffe barrierer, der hindrer konkurrencen. Erhvervslivets byrder skal mindskes. Undgå nye stramme regler, der svækker konkurrenceevnen. Trekløvet frygter således, at EU kommer med nye regler, der ødelægger de gevinster, der er skabt gennem afskaffelsen af barriererne. Kommissionen bør tage industrien med på råd, før den kommer med nye projekter. Ministerrådene skal tage hensyn til in-

dustriens behov.

Markeder skal liberaliseres. De tre regeringer presser på for, at især energimarkederne åbnes. Frankrig har hidtil holdt igen med at åbne først og fremmest gasmarkedet. Det indre marked må afsluttes, så alle lande har tilpasset reglerne.

Bedre forskningsklima. Det skal være lettere at omsætte resultater af forskning til noget, der kan bruges. Tættere forbindelser

mellem forskere og erhvervslivet. Trekløveret foreslår også, at der nedsættes et særligt udvalg af eksperter, der inden nytår kommer med forslag til, hvordan arbejdsmarkedet kan tilpasses. - Et arbejdsmarked, der fungerer bedre, er en afgørende støtte til den europæiske industri i alle den afskygninger, hedder det i brevet.

Velfærdsstaten redder fattige

40 procent af borgerne i EU-landene er tæt på fattigdom, hvis de ikke får støtte fra det offentlige, viser en EU-rapport. Men ydelserne fra de sociale systemer falder år efter år

150 millioner borgere i EU-landene har så lidt at leve af, at de risikerer at ryge ud i direkte fattigdom, hvis de ikke får støtte fra det offentlige. Det svarer til, at 40 procent af borgerne har truslen om at havne i fattigdom svævende over deres hoveder.

Når en stor del alligevel klarer sig, skyldes det udelukkende, at det offentlige sikrer dem gennem sociale ydelser, fastslår EU-rapporten om den sociale dagsorden.

Først og fremmest de ældre redder sig gennem pensioner. Men også folk, der ikke har nået pensionsalderen, bliver reddet af de sociale systemer.

Hele 56 millioner borgere, der ikke er pensionister, lever med risikoen for at havne i fattigdom. Det svarer til 15 procent af indbyggerne i EU-landene. Uden hjælp fra de sociale systemer ville hele 24 procent eller næsten hver fjerde indbygger have truslen om fattigdom stemplet i baghovedet.

Tal fra Eurostat viser samtidig, at EU-landene bruger mindre og mindre af deres penge på den sociale beskyttelse. I 1996 udgjorde de samlede udgifter 28,4 procent af landenes samlede bruttonationalprodukt. I 1999 var det faldet til 27,5 procent og i år 2000 yderligere til 27,3 procent. De sociale ydelser er vidt forskellige i EU-landene, og det er også forskelligt, hvor meget regeringerne ofrer på velfærd. Sverige, Frankrig og Tyskland er de lande, der bruger mest.

I Sverige går 32,3 procent af nationalproduktet til den sociale sektor. Frankrig bruger 29,7 mens tyskerne ofrer 29,5 procent. Danmark ligger med 28,8 procent over gennemsnittet. Men i 1993 var udgifterne oppe på 31,9 procent. Da toppede svenskerne med hele 39,0 pct. af nationalproduktet.

Irland er det land i EU, der bruger mindst. Kun 14,1 procent af nationalproduktet gik til det sociale system i år 2000.

CGT størst i Frankrig

De tidligere kommunister i den franske faglige landsorganisation CGT vandt valgene til de franske lokale arbejdsretter og markerede sig dermed som den største, franske, faglige organisation.

Kun inden for landbruget blev CGT overhalet af det moderate CFDT. Inden for industrien fik CGT hele 39,5 procent af stemmerne, mens CFDT fik 23,6 og FO 19,7 procent.

Selv om kun knap 10 procent af de franske lønmodtagere er medlemmer af fagforeninger, får de store landsorganisationer næsten alle stemmerne ved valgene til arbejdsretterne. Valgene er sammen med tillidsmandsvalg den store styrkeprøve mellem de faglige organisationer.

EU-Orientering udgives af LO-Kontoret i Bruxelles.

Adresse: LO-DK-office, Bld. du Roi Albert II, 5/24

B-1210 Bruxelles. tel. 00-32-2-2040690 - fax: 00-32-2-2035657

Redaktion: Peder Munch